

Školka roku 2023

„Jsme jeden tým, jedna zahrada, jedna školka!“

Popis a vývoj zahrady

Komplex budovy je umístěn v rozlehlé zahradě. V naší filozofii je vzdělávání, které upřednostňuje podporu pohybu dětí v přírodě s uvědoměním si jejich krás a důležitosti její ochrany. Naší přírodní zahradu vytváříme jako podnětnou, interaktivní a udržitelnou. V zahradě jsou stromy, keře, živý plot, květinové loučky, ovocný sad a okrasné ostrůvky. K vyžití dětí nyní slouží několik zahradních prvků včetně stezky na bosu, indiánského týpí, dřevěných domečků, ekokoutků pro volnou hru, venkovního bazénu, mlhoviště, dopravního hřiště i zahradního altánu. V zimě mohou děti na svahu sáňkovat a bobovat, v létě zde válíme sudy, trénujeme běh do kopce/z kopce. Nachází se zde zázemí pro chov kozlíků. Máme vybudovány vyvýšené záhony, kompost, pořízeny informační a demonstrační panely o ptactvu a pořízeno drobné vybavení pro badatelskou činnost a experimentální vzdělávání. Předcházíme a adaptujeme se na klimatické změny (zvyšování biodiverzity, zádrž vody, snižování výparu, teploty a hluku aj.). V plánu je výstavba zatepleného kozího chlívků, kterým chceme zlepšit welfare chov koz v zimě. Chceme lépe zadržovat vodu, rozšířit květinové louky a nadále zvyšovat biodiverzitu.

Učíme se venku

Zaměřujeme se na environmentální/ekologické aspekty s prvky hlubinné ekologie, celostního/holistického přístupu. Zabýváme se především metodou „učení se venku“, badatelského a experimentálního přístupu a smyslovým a prožitkovým učením. Věnujeme se zvyšování povědomí o regionálních zdrojích potravin a lokálním přírodním bohatství. Současně dochází k předávání přírodního a kulturně-historického dědictví našich předků, pro které byla péče o zvířata/půdu/rostliny přirozenou součástí života a zdrojem získávání elementárních vědomostí. Děti jsou na to připravené a je to přirozené. Život se zvířaty a péče o zahradu přináší názorné, vícerozměrné a efektivní učení. Významně přispívá ke kritickému učení a

formativnímu hodnocení. Co se naučíme skrze zážitky venku se v mozku ukládá hlouběji, snadněji se vybavuje, přináší pocit smysluplnosti, nelze ho nahradit. Zvyšuje se tak pocit uspokojení z vlastního učení a výsledků, zlepšuje soustředění, pomáhá předcházet nadváze, zlepšuje imunitní systém a duševní zdraví, snižuje stres, úzkosti a deprese, snižuje agresivitu a násilí. Venku děti rozvíjí kognitivní, emoční a sociální inteligenci. Prožitky vyjadřujeme hudbou, tvořením, výtvarnými pracemi, dramatizací a vyprávěním.

Údržba a užitek zahrady

Travnatý pozemek výběhu je udržován spásáním a sečením. Děti a potažmo rodiče jsou aktivně zapojeni do péče o chov koz. Donáší krmení, kartáčují je, pozorují, krmí, suší seno. Podílejí se na údržbě chlívků a výběhu, kompostování a údržbě zeleně. Pomáhají při řezu a stříhu keřů a stromů, děti se účastní úklidu spadaneho listí, větviček po stříhu ovocných stromů, čištění ptačích budek a údržbě hmyzích domečků. V zimě pečují o krmítka a pítka pro ptáky. Děti významně pečují o vyvýšené záhony, kde pěstují zeleninu, trvalky a květiny (zálivka, plotí, kompostování, sklizeň, zaštipování, výsev, výsadba). Sklizené plodiny a suroviny využíváme k přípravě svačinek, na vaření v kuchyni, dochucování vody, sušení ovoce, výrobě čajů, šťáv a moštů, pečení moučnicků a další zpracování.

Celoroční aktivity s dětmi v zahradě

Zde uvádíme aktivity jednotlivých tříd, které jsou přizpůsobeny věku dětí a respektují jejich vývoj, navazují, zvyšují svoji náročnost a rozšiřují souvislosti.

Začínáme u Koťátek (3 – 4 roky)

Třída Koťátek adaptuje nejmladší děti a pokládá elementární základy pro rozvoj a nadstavbu dalších oddělení. Máme k dispozici jeden záhon, kam jsme společně s dětmi přesazovali stáleplodící lesní jahody z malých květináčů. Každý rok se o ně starají, pozorují vývojovou fázi jahody od pupene, přes květ, až k vývoji a dozrávání plodu. Na záhon jsme také zasadili mátu a meduňku, které nám většinu roku slouží jako dochucovadlo do vody. Každý rok na jaře do záhonku sejeme semena rychlerostoucích rostlin, jako jsou ředkvičky, hrášek, ředkev aj. Ve třídě každým rokem pěstujeme dárek pro maminky k svátku matek. Plodiny obměňujeme,

někdy pěstujeme květiny, někdy sazenice jahod. Děti se o rostliny a zvířata starají, zalévají je. Děti seznamujeme s životem na zahradě, pozorujeme život živočichů a rostlin.

Malý zahradník Motýlek (4 – 5 let)

V září jsme společně sklídily rajčátka i měsíční jahůdky. Pravidelně jsme si chodili pro mátu do vody. Do záhonků jsme zasadili cibulky jarních květin. Na podzim jsme záhonek zazimovali a vše nepotřebné odnesli na kompost. Sebrali jsme jablíčka a připravili si dobrý džus. Nachystali jsme hmyzí domečky a pítko pro ptáčky a pravidelně dolévali vodu. Ten se ale více líbil kavkám a my museli opravovat. Na oslavu Dne stromů jsme zasadili kaštan i žalud. Děti si zasadily okrasné kopřivy a celý rok o ně pečovali. Na podzim jsme připravili výstavu a vyráběli v rámci tvořivé hry z různých přírodnin postavičky a dýňáčky. Téma vody nás provází celý rok, učíme se o koloběhu vody, experimentujeme s vodou. V zimě jsme přikrmovali ptáčky, vyrobili jim dobroty. S jarem přišla péče o záhonky, nutnost přesadit rostliny, pokusy se semínky, setí hrachu i osení, sázení brambor a samozřejmě následná péče. Využili jsme i mikroskopu, pozorovali proměny pupenů, vyrobili zápichy s označením rostlin.

Zahradníci u Sluníček (3 – 6 let)

I v naší smíšené třídě Sluníček se od začátku školního roku snažíme vést děti k sounáležitosti s přírodou. Pozorujeme, zkoumáme, experimentujeme. Na školní zahradě máme svůj záhon, na kterém jsme vypěstovali krásné dýně. Ty jsme pak využili při podzimním tvoření. Naťovou petržel a pažitku zase využívají paní kuchařky ve školní kuchyni. V létě si s dětmi pochutnáváme na námi vypěstovaných sladkých jahodách a zdravých ředkvičkách. V zimě krmíme ptáky. Před Velikonocemi si děti zasely obilí do průhledných nádob a pozorovaly jeho růst nad i pod zemí. Staráme se i o domácí zvířata (kozlíci). Učíme se, že potřebují pravidelnou péči a čím se živí. Občas jim děti donesou jablíčka, mrkev, salát i seno z domova, a zapojují tak do péče celou rodinu. Snažíme se děti vést k tomu, aby věděly, že rostlinný odpad je vhodné zkompostovat a dále využít při pěstování na školních záhonech.

Velcí zahradníci Berušky (6 – 7 let)

Podzim jsme věnovali péči o kozlíky, čistění budek pro ptáčky, sklizení rajčátek na záhoncích a

jejich příprava na zimu včetně kompostování. Na zahradě jsme hrabali listí a společně jsme z dýně, která vyrostla na kompostu vytvořili podzimní sraždýlko. V zimě jsme sypali ptáčkům do krmítek a doplňovali vodu do pitek, a zároveň pozorovali, kteří z nich nás navštěvují a poznávali je pomocí atlasu. Učíme se, čím jsou pro zahradu živočichové užiteční a vzájemným vztahům a symbiózám. Na začátku jara jsme si při procházkách nasbírali materiál na hmyzí domečky, které jsme pak společně ve třídě vyráběli. Nezapomněli jsme ani na ptáčky, kterým jsme z keramické hlíny udělali pítka. Vše jsme pak odnesli na zahradu a pečlivě zvážili, kam vše umístit tak, abychom mohli vše dobře pozorovat, ale přitom nerušili. Poté už započali přípravné jarní práce na záhoncích. Společně jsme zasadili předpěstované sazenice čočky a fazolí, kedlubny, ošetřili jahody a vše chodíme pečlivě zalívat, pozorovat a plít. Pomocí badatelského kufru jsme zkoumali, co žije v kompostu, ale také ve vodě.

Velcí zahradníci Broučci (6 – 7 let)

V logopedické třídě Broučků se environmentální vzdělávání prolíná celým výchovně vzdělávacím procesem v průběhu všech ročních období. S počátkem nového školního roku se z nás stávají zahradníci, farmáři pečující o naše kozlíky, badatelé a průzkumníci, ochránci hmyzu a ptactva, kuchtíci, kteří zpracovávají dary naší zahrady. Na záhonku jsme v letošním roce pěstovali ředkvičky, kedlubny, saláty, mrkev, byliny, jahody, podzimní astry a jarní tulipány. Kypření půdy, zalévání a pletí záhonků se stalo běžnou součástí každého dne. Úrodu sklízíme, ochutnáváme a vytvářeli ranní zeleninové svačinky. Postupně dozrávající jahody jsme si vychutnali a společně upekli jahodový koláč, zkusili jsme namixovat jahodový koktejl a z části jahod jsme zamrazili lahodnou jahodovou dřeň. Naše bylinková úroda – petržel, libeček, pažitka, rozmarýn mají široké využití v naší školní kuchyni. Využíváme i možnost sušení máty peprné, ze které jsme si připravili léčivý voňavý čaj. Tulipány jsou zdrojem pestrobarevné krásy a pozorovatelnou pro včelky a další hmyz opylující květy. Ovocné stromy poskytují plody, které rádi sbíráme a zpracováváme. Krájíme na křížaly a sušíme, připravujeme křížalový čaj, pečeme štrůdl a jablíčka v županu na třídní schůzky rodičů nebo pro návštěvy, odšťavňujeme jablka a vyrábíme mošt, sušíme švestky a pečeme švestkové koláče, hrabeme spadané listí, účastníme se řezu, kompostujeme. Láskyplně se staráme se o kozlíky Pepu a Matěje. Čerstvě posečenou trávu děti obrací, a učí se tak sušit seno pro kozlíky na zimní období. Vyséváme slunečnice pro ptactvo na zimu.